

Kalastusmatkailu mahdolliseksi

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Oulu

21. 04. 2015

Dnro POPELY

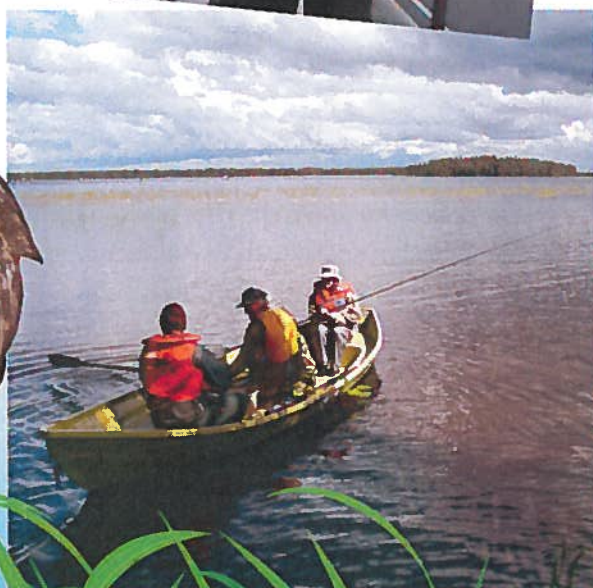
– malli yhteisluvalle ja
tuotekorttiesimerkit

Loppuraportti

Haapaveden-Siikalatvan seudun

kuntayhtymä

2014

LEADER

Keskipiste

Haapaveden-Siikalatvan
seutukunta

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa Investoi maaseutualueisiin

Sisällys

1.Hankkeen tiedot	3
2. Hankkeen taustaa ja tavoite	4
3. Hankealue	5
4.Kohderyhmä	5
5.Toiminta ja tulokset	5
6.Ohjausryhmätoiminta.....	8
7.Tiedottaminen	8
8.Yhteistyökumppanit.....	9
9.Toteutusolelutukset ja riskit	9
10.Esitykset jatkotoimenpiteiksi.....	9
11.Kustannukset ja rahoitus	10
12.Allekirjoittajat ja päiväys.....	10

Liitteet:

Liite 1. Osakaskuntien haastattelulomake

Liite 2. Kalastuspaikkojen tuotekortit

Liite 3. Kutsu Osakaskuntatilaisuuteen

Liite 4. Tm:i Maanmittaustieto Pekka Vilksa: materiaali osakaskuntatilaisuus 7.10.2014

Kannen kuvat: Sulo Heikkinen, Pauli Ylikoski

1. Hankkeen tiedot

Hankkeen perustiedot

Hankkeen nimi: Kalastusmatkailu Mahdolliseksi – malli yhteisluvalle ja tuotekorttiesimerkit

Hankkeen numero: 22017

Ohjelma: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013

Toimintalinja: Leader/ Maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen

Toimenpide: Leader-toimenpiteet linjalla 3: Elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalvelut

Toimintaryhmä: Keskipiste-Leader ry

Kohdealue: paikallinen/ Haapaveden-Siikalatvan seutukunta/ Pyhännän ja Siikalatvan kunnat

Toiminta-aika: 1.12.2013–31.12.2014

Henkilökunta

Vastuullinen johto: seutukuntajohtaja Hannu Saarinen

Projektipäällikkö: Eeva Suonperä, osa-aikainen, 60 % työaika

Hanke- ja toimistos sihteeri: Helena Kesti

Kirjanpitäjä: Marja Pellikka

Hankkeen toteuttajan yhteystiedot

Haapaveden-Siikalatvan seudun kuntayhtymä

Keskustie 29

92620 Piippola

puhelin ja sähköposti: 044 7692500, hannu.saarinen(at)siikalatva.fi

2. Hankkeen taustaa ja tavoite

Kalastus on suomalaisten suosituimpia harrastuksia ja kalastajien maksamat kalastuksenhoitomaksut ovat merkittävin vapaa-ajan kalatalouden rahoituksen lähde. Kalastuksessa yhdistyvät luonnossa liikkuminen ja elämykset, taitojen karttuminen, ruoan laittaminen sekä virkistyminen. Harrastuksen intensiteetti vaihtelee satunnaisesta mökkirannan onkimisesta laajamittaiseen vapaa-ajanviettotapaan, johon ollaan valmiita tekemään suuriakin taloudellisia investointeja.

Kalastustapojen ja saaliskalojen kirjo on laaja. Samoin kalastusmatkailun toimintaympäristöt ovat vaihtelevia ja pyyntimenetelmät vaihtelevat haluttujen saaliskalojen mukaan. Oma-toiminen kalastus sopii erityiskalastuskohteisiin (jokiin, koskiin sekä pienehköihin istutuslampiin ja järviin), joissa halutun kalan saalisvarmuus on hyvä ja muut oheistekijät kuten veneet, nuotiopaikat ja perkuupaikat ovat tarjolla ja kunnossa. Kalastuksen takia matkalle lähtevä toivoo kuitenkin ympäristöltä sekä tapahtumalta vaativuutta ja aitoutta. Kalastusmatkailun osalta palveluyrittäjiä löytyy etenkin Lapin matkailukeskuksista, rannikko-alueita sekä Järvi-Suomen alueelta.

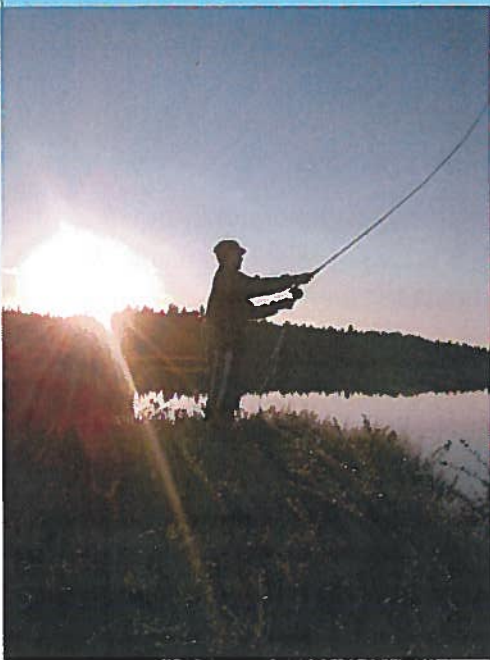
Kalastusmatkailu mahdolliseksi – malli yhteisluvalle ja tuotekorttiesimerkit – hanke keskittyi kalastuksen ja kalastusmatkailun edistämiseen Pyhännän ja Siikalatvan kuntien alueella. Hankkeessa pyrittiin yhtenäistämään lupakäytäntöjä tiedotuksen, tapahtumien ja osakaskuntayhteistyön avulla. Hankkeen tehtävänä oli selvittää ensin alueen lupakäytännöt ja luoda yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa malli vesialueiden omistuskenteen eheyttämiseksi. Neuvonnalla pyrittiin

aktivoimaan osakaskuntia, vähentämään pirstoutuneisuutta ja tehostamaan yhteisten alueiden käyttöä koskevaa päätöksentekoa.

kuva: Eeva Suonperä

Kalastuspaikkojen tuotekorteilla lisättiin tietoutta alueen kalastusmahdollisuuksista. Hankkeessa kartoitettiin maastokäynnein alueen kalastukseen soveltuvat kohteet (joki-, järvi-, lampi- ja koskikalastuskohteet), ja keskeisimmistä kohteista luotiin sähköiset ja kirjalliset tuotekortit paikallisten, matkailijoiden ja yrittäjien käyttöön. Tuotekorttien pohjalta yrittäjien on mahdollista laatia kalastusmatkailupaketteja, joihin on yhdistetty majoitusta, opastusta tai muuta aktiviteettia lähialueelta. Toimintavuotensa aikana hanke järjesti kalastustapahtumia sekä tiedotti aktiivisesti aiheeseen liittyen.

kuva: Johanna Saari

3. Hankealue

Siikajoen vesistöalue ulottuu Pyhännän, Vaalan, Siikalatvan, Haapaveden, Vihannin, Limingan ja Siikajoen kuntien alueille. Alueen merkittävimmät järvet ovat Pyhännän Iso-Lamujärvi, Pyhännänjärvi ja Kurranjärvi. Siikajoen vesistöön on rakennettu kaksi tekoalasta, joista Uljua (28 km²) sijaitsee pääuomassa ja Kortteinen (7 km²) Lamujoessa. Kurrunnevan lintuvesi on entiselle turvetuotantoalueelle rakennettu monipuolinen luontomatkailukohde. Yli 10 hehtaarin laajuisia järviä alueella on 44 kappaletta tekoaltaat mukaan luettuna. Pinta-alaltaan 0,5–10 hehtaarin laajuisia järviä tai lampia alueella on järvirekisterin mukaan 82 kappaletta.

Siikajoki alkaa Pyhännältä useiden pienten latvajokien yhtymäkohdasta ja laskee Perämereen Siikajoen kunnan alueella. Siikajoen suurin sivu-uoma on Lamujoki ja muita sivu-uomia ovat Pyhännänjoki, Mulkuanjoki, Neittäväanjoki ja Luohuanjoki. Luohuanjoki laskee Siikajokeen noin 40 km ja Lamujoki noin 85 km etäisyydellä rannikosta. Pyhännänjoki, Mulkuanjoki ja Neittäväanjoki sijaitsevat Uljuan yläpuolella Siikajoen latvaosalla. Osakas-

kuntien suuresta lukumäärästä ja tekoaltaiden kiinteistö rakenteesta (yksityisiä vesialueita) johtuen alueen kalastuslupakäytännöt ovat pirstoutuneita ja hankkeen aloittaessa ajankohtaista tietoa kalastuskohteista oli niukasti saatavilla.

4. Kohderyhmä

Hankkeen kohderyhmänä olivat Siikajoen kalastusalueen osakaskunnat (kalastuskunnat) Pyhännän ja Siikalatvan alueelta (15 kpl), kyläseurat, paikalliset ja muualta tulevat kalastusharrastajat sekä alueen matkailuyrittäjät.

5. Toiminta ja tulokset

Hankkeen aloitusvaiheessa etsittiin alueen osakaskuntien yhteystiedot ja käytiin tapaamassa yhdyshenkilöitä henkilökohtaisesti. Tapaamisen yhteydessä tehtiin luottamuksellinen haastattelututkimus (liite 1), jossa kartoitettiin osakaskunnan kokonaistilanne, arviot kalapaikkojen ja luonnonympäristön tilasta sekä vastaajan kanta tilusjärjestelyn ja lupakäytännön yhtenäistämiseen. Haastatteluja suoritettiin yhteensä 13 kappaletta, lisäksi yksi henkilö antoi puhelinhaastattelun. Hankkeessa mukana olevien kuntien edustajina haastateltiin kunnanjohtaja Jouko Nissinen Pyhännältä sekä kehitys- ja tekninen johtaja Aimo Lehmikangas Siikalatvalta. Haastattelut tilastoitiin, analysoitiin ja esille tulleet kunnostuskohteet toimitettiin Pohjois-

Pohjanmaan Ely-keskukselle kirjallisesti sekä 15.7.2014 pidetyn tapaamisen yhteydessä.

Hankealueen kalastuskohteiden maastokartoit-
tus aloitettiin keväällä 2014. Kartoitusten yh-
teydessä otettiin kuvamateriaalia tuotekorttei-
hin. Tuotekorttikohteiden valinnassa huomioi-
ttiin käyttöaste sekä pyrittiin tasapuolisuuteen
hankealueiden kuntien kesken. Tuotekortteja
luotiin yhteensä kahdeksan kappaletta (liite
2). Kohteiksi valikoituivat Uljua, Iso-
Lamujärvi, Lamujoki, Pyhännänjärvi, Järvita-
lonjärvi, Iso-Ahvenjärvi, Kurunneva sekä
Kontiolampi ja Pahalampi.

Hanke oli mukana seminaarijärjestelyissä ja
järjesti kalaverkon kudonta- ja pauloituskurs-
sin Made in Uljua – tapahtuman yhteydessä
14.2.2014. Mukana oli käsityöperinteitä esille
tuova Oppia Perinteistä – The traditional
Craft skills – projekti. Kurssilla harjoiteltiin
käytännössä kestävästä verkkokudontatekniik-
kaa mestari-kisälli – menetelmää käyttäen.
Opettajina toimivat Esa Pirkola ja Pekka Sii-
ronen ja harjoituspajan oppilaita oli yhteensä

neljä.

Hankkeen kalastusmatkailun opintomatka
järjestettiin Keski- ja Eteläpohjamaalle 21.–
22.5.2014. Matkan tarkoituksena oli tutustua
luontomatkailuyrittäjyyteen sekä yritysten
väliseen yhteistyöhön. Matkalle osallistui
kuusi henkilöä. Ensimmäinen kohde oli Lesti-
järven Valkeisjärven leirintäalue, jonka toi-
mintaa esitteli 40 vuotta yrittäjänä toiminut
Kauko Uusitalo. Valkeisella on hyvät mah-
dollisuudet virkistyskalastukseen ja järveen
istutetaan järvitaimenta ja kirjolohta. Seudun
toinen tutustumiskohde oli Metsänpeuran-
maan opastuskeskuksen yhteydessä toimivas-
sa riistaravintola Pikku Peurassa, jossa yrittäjä
Marja Hakkarainen perehdytti palvelutoimin-
taan, jossa hyödynnetään lähiruokaa sekä pai-
kallisia erikoisuuksia, kuten villiyrtejä ja riis-
taa. Leirintäalueelta ja opastuskeskuksesta on
yhteys laaja-alaiseen Peuran Polun retkeilyrei-
tistöön. Ähtärissä sijaitsevassa Hyvölän ta-
lossa ryhmä tutustui opastettuun kuhan ja
hauen uisteluun luonnonkauniilla Ouluvedellä
ja majoittui kulttuurihistoriallisesti arvokka-
aseen päärakennukseen. Talon isäntä Ari Hy-
völä on toiminut Suomen maaseutumatkai-
luyrittäjien pitkäaikaisen puheenjohtajana.
Paluupäivänä ryhmä vieraili Tuurin kyläkau-
passa sekä majoitus- ja ravintolapalveluihin
erikoistuneessa Kartanohotelli Saaressa Reis-
järvellä.

Lasten kalastus- ja luontoleiri toteutettiin Py-
hännän Kontiolammella 17.7.2014 yhteistyös-
sä Pyhännän Vapaa-ajankalastajat ry:n kans-
sa. Päivän ohjelmassa oli kalastus- ja luonto-
opastusta, onkimista, uimista ja keittoruokai-
lu. Leirin vetäjinä toimivat Sulo Heikkinen,
Lauri Törmälehto, Mauri Pirttisalo, Johanna
Saari ja Leena Heikkinen. Leiri saavutti suu-
ren suosion ja sille osallistui 21 lasta. Palaute

leiristä oli positiivista ja vastaavia kalastusta-
pahtumia toivottiin jatkossakin.

Vanhaa ruokaperinnettä ja saaliinkäsittelytai-
toja tuotiin esille Pyhännän Tavastkengän
koululla pidetyllä kalakukkokurssilla
13.9.2014. Opettajana toimi Anna Huttunen ja
Lamun kalastuskunta tarjosi ruuanlaittoon
käytetyt Iso-Lamujärven muikut. Kalastuslei-
rin ohella myös tämä tapahtuma oli erittäin
suosittu. Kurssille osallistui 11 henkeä ja
kaikkia halukkaita ei voitu ottaa mukaan keit-
tötilojen rajallisen koon vuoksi.

Hankeaikana alueella oli käynnissä useita
luontomatkailua käsitteleviä hankekokonai-
suuksia.

Toimintansa aikana Kalastusmatkailu Mah-
dolliseksi – hanke teki tiedonvaihtoa yhteis-
työtä seuraavien hankkeiden kanssa:

- Matkailusta Nostetta/Haapaveden-
Siikalatvan seudun kuntayhtymä
- Oppia perinteistä/Haapaveden-Siikalatvan
seudun kuntayhtymä
- Vyyhti/ProAgria Oulu
- Kalastus- ja luontomatkailuhanke/Perämeren
rannikon kalatalousohjelma, Nouseva Ran-
nikkoseutu ry.

6. Ohjausryhmätoiminta

Hankkeen ohjausryhmä oli kokoonpanoltaan seuraava:

Puheenjohtaja: Sulo Heikkinen/Pyhännän vapaa-ajankalastajat ry.
varalla: Matti Rahko, Siikajoen melojat ry.

Jäsenet: Hannu Saarinen/ Haapaveden-Siikalatvan seudun kuntayhtymä
varalla Markku Pietikäinen, Haapaveden-Siikalatvan seudun kuntayhtymä

Veijo Riikonen/ Maalaiskartano Pihkala Oy
varalla Tarja Hietaharju, Maalaiskartano Pihkala Oy

Anniina Merikanto-Vuoti/ Matkailusta nostetta – hanke
varalla Kimmo Piippo, Uljuan Kahvila Oy

Rahoittajan edustaja: Ilkka Peltola/ Keskipiste-Leader ry.
varalla Anni-Mari Isoherranen, Keskipiste-Leader ry.

Kokouksia pidettiin yhteensä neljä kappaletta: 11.2., 10.6., 7.10. ja 18.12.2014. Kokousten sihteerinä toimi projektipäällikkö Eeva Suonperä. Hanke pyrki aktiiviseen tiedottamiseen koko toimintansa ajan ja ohjausryhmän toiminta oli aktiivista.

7. Tiedottaminen

Hanke esittäytyi Siikajoen kalastusalueelle sääntömääräisessä vuosikokouksessa, joka pidettiin 6.3.2014 Siikalatvan Pulkkilassa. Tilaisuudessa kerrottiin hankkeen toimenpiteistä ja tavoitteista sekä samalla pohdittiin tulevia yhteistyökuvioita.

Lupakäytäntöön ja vesialueiden omistusrakenteen kehittämiseen liittyvän neuvonnan hanke hankki pääosin ostopalveluna. Hankkeen tuloksia ja vesialueiden yhdistämismenettelyjä esitellyt tilaisuus pidettiin 7.10.2014 Maalaiskartano Pihkalassa. Tilaisuuden asiantuntijana toimi tekniikan tohtori Pekka Vilska, joka informoi osakaskuntia yhdistymismahdollisuuksista sekä lupakäytäntöjen yhteinäistämisestä (liitteet 3,4). Tilaisuudessa oli läsnä 15 henkilöä ja osakaskuntien aktiivisuuteen oltiin erittäin tyytyväisiä.

Hankkeesta tehtiin toiminta-aikana seuraavat lehtiartikkelit:

”Kalvin, käpy ja lankaa” -Siikajokilaakso 20.2.2014.

”Ahvenia narrattiin kokoneiden pyytäjien opastuksella” -Siikajokilaakso 31.7.2014.

”Lamun ja Piippolan osakaskunnat pohtivat yhdistymistä” -Siikajokilaakso 14.10.2014.

”Kalastushanke etenee”-Siikajokilaakso 16.10.2014.

8. Yhteistyökumppanit

Kalastusmatkailu mahdolliseksi – hankkeen keskeisimmät yhteistyötahot olivat Siikajoen kalastusalueen osakaskunnat, Siikajoen kalastusalue, Tavastkengän maa- ja kotitalousseura, Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus, ProAgria Oulu, Pyhännän Vapaa-ajankalastajat ry., Rantsilan Riistamiehet ja Siikalatvan yrittäjät ry.

9. Toteutusolehtukset ja riskit

Koska hanke oli tyypiltään luontomatkailumateriaalia tuottava selvitys, hankkeeseen ei sisällynyt merkittäviä toteutusolehtuksia tai riskiä

10. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Onnistuneen kalastusmatkailupaketin elementtejä ovat kunnossa olevat puitteet, helppo saatavuus ja vahva markkinointi. Kalastusmatkailu Mahdolliseksi oli kuntayhtymän ensimmäinen kalastukseen ja matkailuun keskittynyt kokonaisuus ja tulosten perusteella alueella on potentiaalia kehittää tuotteita eteenpäin. Hankkeen tuottamat kalapaikkojen tuotekortit tuovat kalastusmahdollisuuksia paremmin esille ja yhdistämiskonsultoinnin toivotaan aktivoivan osuuskuntia yhteisten vesialueiden hoitoon sekä yhtenäislupiin.

Kalastuksen pääpaino alueella tulee olemaan tulevaisuudessakin omatoimimatkoissa ja kotitarvekalastuksessa, joten vesistön laatuun ja kalataloudelliseen kunnostukseen tulee panostaa vahvasti. Positiivinen esimerkki tästä ovat monivaikutteisten kosteikkojen perustamishankkeet, joissa paikallisilla kyläyhteisöillä on suuri merkitys. Yrittäjien välistä yhteistyötä tarvitaan, samoin kuin koulutusta ohjelmapalveluyrittäjyyteen. Iso osa osakaskuntien edustajista on suhteellisen ikääntynyttä ja nuoremman ikäpolven edustajat tulee saada toimintaan mukaan. Hankkeen toiminnassa oli erityisen ilahduttavaa, että nuorille suunnattu toiminta keräsi jopa odotettua enemmän kiinnostusta. Tulevaisuudessa tarvetta on monipuoliseen ympäristökasvatukseen, jonka osana voivat olla esimerkiksi leiritoiminta, yhteistyö luonnontieteiden opetuksessa sekä erityyppiset kalastusmatkailutapahtumat.

11. Kustannukset ja rahoitus

Kustannuslajit	Budjetti (muutos 8/14)	v. 2013	v. 2014	kulut yht. 2013 - 2014	jää
Palkkaus/palkkiot	28 011,20	761,03	29 393,84	30 154,87	-2 143,67
Ostopalvelut/-palkkiot	10 473,90		10 317,20	10 317,20	156,70
Vuokrat	1 586,25		1 209,19	1 209,19	377,06
Matkat, kotimaa	4 738,74	163,65	3 058,18	3 221,83	1 516,91
Matkat, ulkomaat	800,00		624,35	624,35	175,65
Muut kustannukset	3 499,91	7,04	3 412,58	3 419,62	80,29
Vastikkeeton työ	1 200,00	22,81	1 175,42	1 198,23	1,77
yhteensä	50 310,00	954,53	49 190,76	50 145,29	164,71

12. Allekirjoittajat ja päiväys

Siikalatvalla 18.12.2014

Hannu Saarinen
seutukuntajohtaja